

Дзяржаўная ўстанова адукацыі
"Нарацкая сярэдняя школа №1"

ТУРАСТЫЧНЫМ СЦЯЖЫНКАМІ ПА МАЛОЙ РАДЗІМЕ

Аўтар:
Жалубоўскі Вячаслаў Генрыхавіч
настаўнік інфарматыкі

Агульная характарыстыка раёна падарожжа

Раён падарожжа знаходзіцца ў басейнах Заходняй Дзвіны, верхняга Дняпра і прытока Нёмана—Віліі, які ахоплівае Пастаўскі раён Віцебскай вобласці, Мядзельскі раён Мінскай вобласці.

Пераважае нізінны рэльеф: большую частку займаюць Полацкая і Нарачана-Вілейская нізіны. Акаймаваны Браслаўскай градой на поўначы і Свянцянскай градой на паўночным захадзе. У рэльефе выразна адзначаюцца сляды старажытнага ледавіка. З ім звязана вялікая колькасць азёр, сярод якіх самае буйнае па плошчы возера ў рэспубліцы - Нарач. Пераважаюць сугліністыя і супясчаныя глебы. Клімат у параўнанні з астатняй часткай рэспублікі больш халодны і вільготны. Ападкаў 600—650 мм за год. Працягласць вегетацыйнага перыяду складае 180—188 сутак, што на 15—20 сутак менш, чым у Паўднёвай Беларусі. З карысных выкапняў найбольшае значэнне маюць залежы будаўнічых пясоў, гліны, торфу. Галоўныя лясныя масівы знаходзяцца на Полацкай нізіне. Пераважаюць хваёвыя лясы. Рэльефам, высокай лясістасцю, вялікай колькасцю азёр абумоўлена дробнаконтурнасць сельскагаспадарчых угоддзяў. На палях шмат валуноў, што ўскладняе механізацыю сельскагаспадарчых работ. Сельскагаспадарчая асвоенасць тэрыторыі ніжэй, чым у Цэнтральнай Беларусі, але вышэй, чым у Паўднёвай. Шчыльнасць сельскага насельніцтва ніжэй сярэдняй для рэспублікі. Пераважаюць вёскі з невялікай колькасцю жыхароў.

Галоўнымі прамыслова-транспартнымі вузламі з'яўляюцца Паставы, Нарач, Мядзел.

Раён падарожжа — галоўны льнаводчы край рэспублікі з высокай канцэнтрацыяй пасеваў ільну-даўгунцу ва ўсіх раёнах. Пад бульбу адводзяцца меншыя плошчы ў параўнанні з Цэнтральнай і Паўднёвай Беларуссю. Са збожжавых больш сеюць ячмень, азімае жыта і авёс. Жывёлагадоўля малочна-мяснога накірунку. Спрыяльныя кліматычныя ўмовы, маляўнічыя ландшафты шырока выкарыстоўваюцца для арганізацыі адпачынку і лячэння. На берагах Нарачы і суседніх азёр размешчана курортная зона рэспубліканскага значэння з санаторыямі, дамамі адпачынку, турысцкімі базами.

Экскурсійныя аб'екты.

Краязнаўчая інфармацыя

1. ВОЗЕРА НАРАЧ — найбуйнейшае возера Беларусі. Знаходзіцца ў Мядзельскім раёне. Плошча возера — 79,6 км², глыбіня да 24,8 м, даўжыня 12,8 км, шырыня да 9,8 км. Ляжыць у басейне ракі Нарач (выцякае з возера), за 4 км на захад ад г. Мядзел, паміж вёскамі Чараўкі, Пасынкі, Мікольцы, Гатавічы, Занарач. Уваходзіць у Нарачанскую групу азёр.

2. МЯДЗЕЛ. Мінская вобласць. Кляштар кармелітаў XVIII ст., касцёл маці Божай Шкаплернай 1754 г. в., званіца 1920-я гг., сядзіба Козел-Паклеўскіх XVIII—XIX стст., парк "Стары Мядзел" храм пратэстанцкі пасля 1990 г., царква Траецкая пасля 1990 г., капліца каталіц. (руіны) пач. XX ст., пасля 1990 г., капліца Быхаўцаў 1820 г.

3. МЯДЗЕЛЬСКАЯ КАЛЬВАРЫЯ (ГАЛГОФА; ІМІТАЦЫЯ КРЫЖОВАГА ШЛЯХУ ЕЗУСА ХРЫСТА) — гістарычнае месца пакланення вернікаў-каталікоў, задуманая і пабудаваная паводле плана Крыжовай Дарогі ў Ерузалеме. Мядзельская Кальварыя з'яўляецца ўнікальным аб'ектам, бо такога тыпу пабудовы ў сучаснай Беларусі не існуюць. Месцазнаходжанні 18 былых каплічак і іх парэшткаў пазначаны драўлянымі крыжамі. Мядзельская Кальварыя знаходзіцца на паўночнай ускраіне Мядзела паабапал аўтадарогі Мядзел — Паставы праз вёску Чарняты. Двойчы на год (у ліпені і верасні) вернікі Мядзельскай парафіі Маці Божай Шкаплернай ушаноўваюць Кальварыю крыжовым паходам, агульная працягласць маршруту якога складае больш за 5 км, і набажэнствамі.

4. АПТЭКАРСКІ САД. Каля возера ёсць цікавы турыстычны аб'ект-Аптэкарскі сад. Ён сумяшчае дзве функцыі - гэта і маленькі батанічны сад, і гадавальнік лекавых раслін. Тут можна купіць мясцовы травяны збор і выпіць травяны чай у садзе з фантанам. За ўваход у сад для дарослых просяць 5 рублёў.

5. ВЯЛКІЯ ШВАКШТЫ, Вялікая Швакшта — возера ў Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці ў басейне ракі Страча, за 22 км у напрамку на паўднёвы захад ад горада Паставы, за 8 км на паўночны захад ад возера Нарач, на мяжы гідралагічнага заказніка Швакшты[.

Плошча паверхні возера 9,56 км². Даўжыня 4,2 км, найбольшая шырыня 3,4 км. Даўжыня берагавой лініі 13,05 км. Найбольшая глыбіня 5,3 м, сярэдняя 2,3 м. Аб'ём вады ў возеры 22,3 млн м³. Плошча вадазбору 94,2 км².

6. МАЛЫЯ ШВАКШТЫ, Малая Ш в а к ш т а, возера ў Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці, у басейне р. Страча (выцякае з возера за 22 км.на паўднёвы захад ад г.Паставы. Плошча 1,91 км², даўжыня 2,3 км, найбольшая шырыня 1,3 км, найбольшая глыбіня 3,2 м, даўжыня берагавой лініі каля 6,8 км.

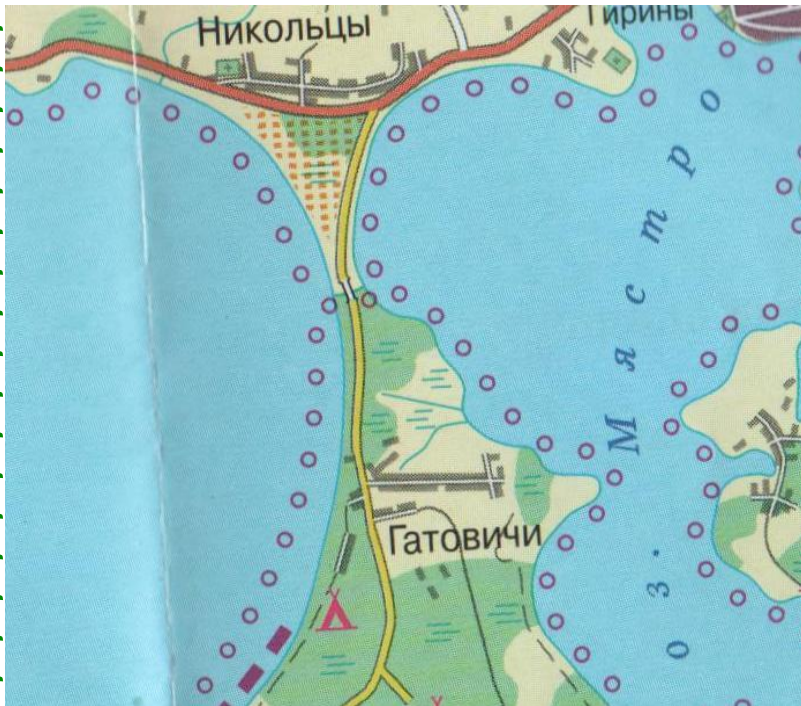
7. ЛЫНТУПЫ, гарадскі пасёлак у Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці, на р. Лынтупка, чыгуначная станцыя на лініі Полацк—Вільнюс. За 42 км на захад ад Паставаў, 307 км. ад Віцебска. Аўтадарогамі злучаны з Паставамі і г.п. Свір. з 2,1 тыс.ж. (1998). У гістарычных крыніцах упамінаецца з 1385. У 1459 тут пабудаваны касцёл, пры ім шпіталь.

8. ЛЫНТУПСКАЯ СЯДЗІБА, помнік сядзібна-паркавай архітэктуры пач. 20 ст ў г.п. Лынтупы Пастаўскага р-на Віцебскай вобл. Першапачатковая драўляная сядзіба апісана ў інвентары 1591. Належала Гільzenам, сучасны выгляд набыла пры ўладальніку Ю.Бішэўскім. Сярод іншых пабудоў вылучаецца вежа-вяндлярня з вокнамі-байніцамі ў рэтраспектыўна -замкавым стылі, у 1897пабудаваны млын.

9. ЛЫНТУПСКІ АНДРЭЕЎСКІ КАСЦЁЛ, помнік архітэктуры неабарока ў г.п. Лынтупы Пастаўскага р-на Віцебскай вобл. Пабудаваны ў 1908—1914 гг. на месцы старога драўлянага храма, фундаванага віленскім ваяводам Андрэем Альгердавічам у 1459.

Характарыстыка стаянак

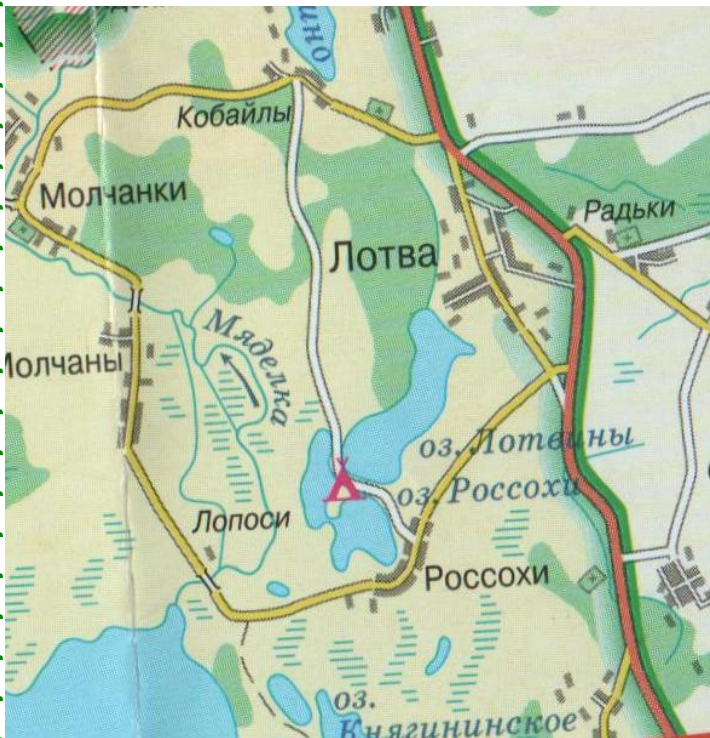
Першая стаянка (воз.Нарач, каля в.Гатавічы) знаходзіцца за

0,5 км ад в.Гатавічы, ля возера Нарач. Мясцовасць роўная. Пад'езд добры. Роўная палянка на беразе возера, вакол растуць сосны, вольха і лаза. Дроў шмат. Ёсць гатовыя вогнішчы. Навесыёсць. Вада з возера, для прыгатавання ежы бралі ваду бутэліраваную. Месца прыгожае. Бераг возера пясчаны, купацца вельмі зручна. Стаянка платная (аплаціць можна на месцы).Сотавая сувязь (МТС

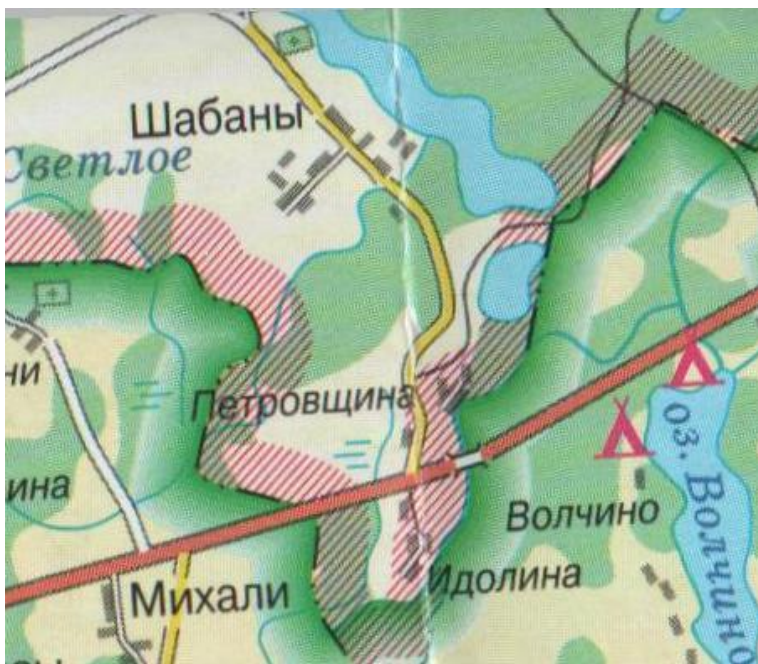
і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, аўтобусны прыпынак, МНС, медпункт у г.Мядзел (2 км) ад стаянкі.

Другая стаянка (воз.Расохі)

Знаходзіцца паміж азёр Расохі і Лотвіны. Добраўпарадкаваная паляна. Ёсць навесы, гатовае вогнішча. Адкрытая пляцоўка на ўзгорку, ля берагавозера растуць вольхі, клёны. Бераг возера пясчаны, ёсць мосцікі для купання. Дровы прывазныя. Вада з возера, для прыгатавання ежы бралі бутэліраваную ваду. Стаянка платная (аплаціць можна на месцы).Сотавая сувязь (МТС і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, аўтобусны прыпынак у в.Лотва. МНС, медпункт у

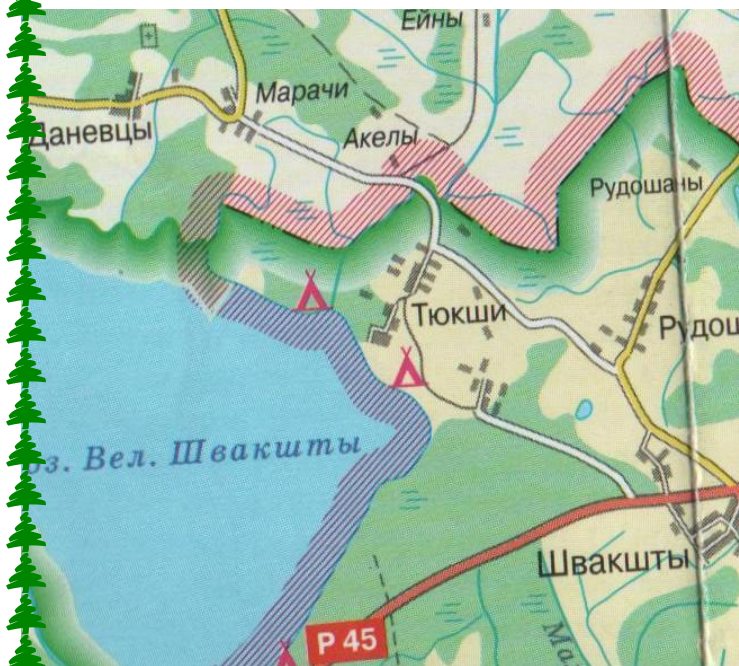
г.Мядзел,15км ад стаянкі.

**Трэцяя стаянка
воз.Доўжа (ля в.Шабаны)**

знаходзіцца за 1км ад в.Шабаны, ля воз.Доўжа). Мясцовасць роўная. Пад'езд не вельмі добры, асабліва ў дажджлівае надвор'е. Роўная палянка на беразе возера, вакол растуць вольха і лаза. Дроў няшмат. Ёсць гатовыя вогнішчы. Навесаў няма. Вада з возера. Для прыгатавання ежы бралі ваду бутэліраваную. Месца прыгожае. Падыход да возера добры, месцамі заросшы чаротам, купацца нязручна, дно ілістае. Сотавае сувязь (МТС і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, МНС, медпункт, аўтобусны прыпынак у в.Нарач (12км ад стаянкі).

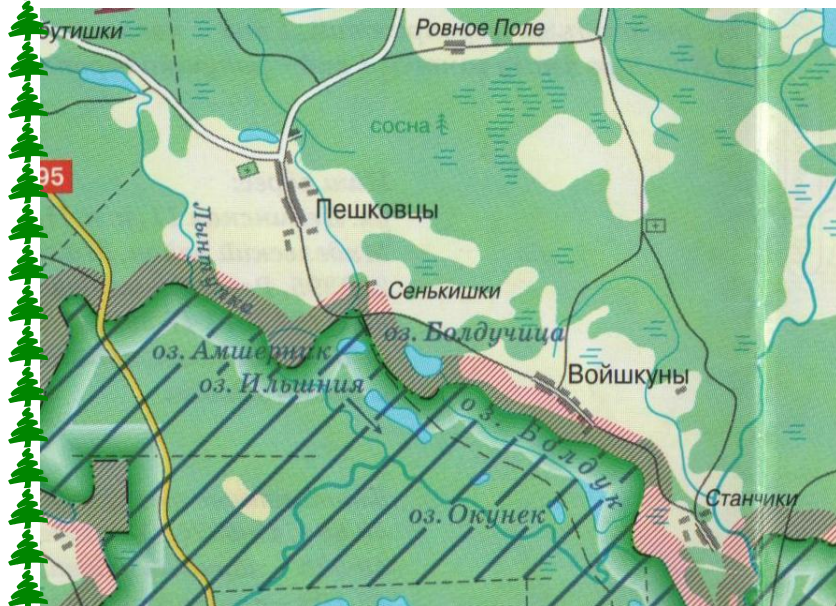
прыгожае. Падыход да возера добры, месцамі заросшы чаротам, купацца нязручна, дно ілістае. Сотавае сувязь (МТС і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, МНС, медпункт, аўтобусны прыпынак у в.Нарач (12км ад стаянкі).

**Чацвёртая стаянка
(воз.Вял.Швакшты, каля в.Цюкшы)**

знаходзіцца за 1км ад в.Цюкшы, ля возера Вял.Швакшты. Мясцовасць роўная. Пад'езд добры. Роўная палянка на беразе возера, вакол растуць сосны, вольха. Дроў шмат. Ёсць гатовыя вогнішчы. Навесыёсць. Вада з возера, для прыгатавання ежы бралі ваду бутэліраваную. Месца прыгожае. Бераг возера пясчаны. Стаянка платная (аплаціць можна на месцы).Сотавае сувязь (МТС і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, аўтобусны прыпынак, МНС, медпункт у в.Нарач (8км)ад стаянкі.

VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, аўтобусны прыпынак, МНС, медпункт у в.Нарач (8км)ад стаянкі.

Пятая стаянка (воз.Балдук. каля в.Вайшкуну)

знаходзіцца за 1км ад в.Цюкшы, ля возера Балдук. Мясцовасць роўная. Пад'езд добры. Роўная палянка на беразе возера, вакол растуць сосны, вольха. Дроў шмат. Ёсць гатовыя вогнішчы. Навесаў няма. Вада з возера, для прыгатавання ежы бралі ваду бутэліраваную. Месца прыгожае. Бераг возера

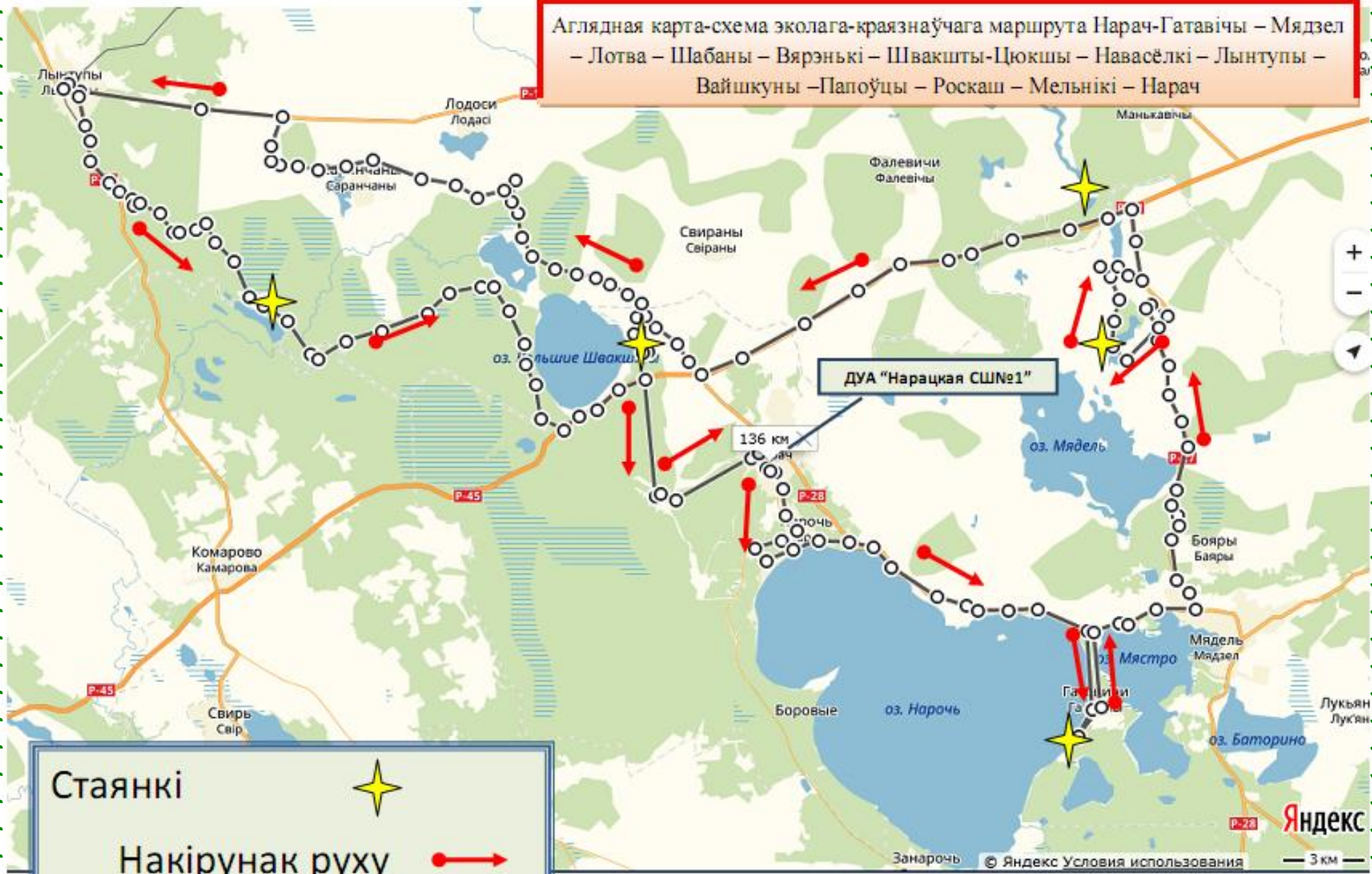
пясчаны. Гэта тэрыторыя не належыць НП “Нарачанскі”, плаціць за знаходжанне ля берага не трэба. Сотавая сувязь (МТС і VELCOM) добрая. Магазіны, пошта, аўтобусны прыпынак, МНС, медпункт у г.п.Лынтупы (15км)ад стаянкі.

Стаянка каля в.Вайшкуну

Аглядная карта-схема экалага-краязнаўчага маршрута Нарач-Гатавічы – Мядзел – Лотва – Шабаны – Вярэнькі – Швакшты-Цюкшы – Навасёлкі – Лынтупы – Вайшкунны – Папоўцы – Роскаш – Мельнікі – Нарач

Стаянкі

Накірунак руху